GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.
„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SE PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 197. Vinerĭ 19 (31) Octomvre 1884.

Braşovŭ în 18 (30) Octomvre.

„Egemonia nóstră numai atuncĭ îşĭ va căştigá simpatii în întru şi în afară, décă o vomŭ folosi-o „spre apĕrarea şi lăţirea culturei şi a libertăţii."

Aceste cuvinte, ce le-a pronunţatŭ campionulŭ liberalismului unguresců, Balthasar Horvat, în discursulŭ sĕu din dietă, despre care vorbirămŭ în numĕrulŭ de erĭ, suntŭ fórte seducĕtóre.

„Lăţirea culturei" — póte fi ceva mai sublimŭ de câtŭ acésta? „Apĕrarea libertăţii" — póte sĕ'şĭ alégă óre unŭ poporŭ o ţintă mai frumósă ca acésta?

Cei ce nu cunoscŭ relaţiunile interióre ale statului ungarŭ vorŭ aplaudá. Noi însĕ, carĭ scimŭ ce va sĕ ḍică la Maghiarĭ lăţirea culturei şi apĕrarea libertăţii, remânemŭ nemişcaţĭ şi ca unii, carĭ nu dorimŭ rĕulŭ nicĭ unei naţionalităţĭ, sĕmţimŭ că viitorulŭ egemoniştilorŭ noştri de aḍĭ este fórte ameninţatŭ.

Avemŭ unele esemple mai nouĕ despre modulŭ cum lăţescŭ egemonii maghiarĭ cultura în ţéră.

In ḍilele de 8, 9 şi 10 Octoure s'a ţinutŭ în Peşta conventulŭ generalŭ alŭ celorŭ patru superitendenţe evangelice din Ungaria de conf. augsb. Dintre cei ce se ţinŭ de acéstă confesiune abia a patra parte sciu sĕ vorbéscă unguresce. Cu tóte astea în adunarea conventului n'a fostŭ vorba de alta, decâtŭ de maghiarismŭ şi de limba maghiară.

Inainte de tóte accentuà inspectorulŭ generalŭ Pronay în discursulŭ sĕu de deschidere, că biserica protestantă din Ungaria este chiămată a *lăţi cultura naţională maghiară.* Superintendentulŭ districtului Tisei, Czekus, face apoi propunerea ca tóte *matriculele* sĕ se pórte în *limba maghiară.* Legea dă voie comunelorŭ bisericescĭ de a'şĭ alege ele limba, în care sĕ se pórte matriculele, dér, ḍice Czekus biserica evangelică din Ungaria face parte constituitivă din naţiunea maghiară, de aceea matriculele trebue sĕ fie duse în limba maghiară.

Unŭ membru alŭ conventului se redică şi se pronunţă în contra acestei nelegale siluirĭ. Atuncĭ vlădica evangelicŭ Czekus se rĕstesce către elŭ şi strigă, că Slavii evangelicĭ nu suntŭ bunĭ patrioţĭ, décă nu primescŭ propunerea lui.

Eată dér că într'o adunare bisericéscă, în numele culturei maghiare se atacă legea şi se insultă acei indivịḍĭ, carĭ îşĭ ridică glasulŭ spre apĕrarea ei.

De geaba fantaséză Horvat de libertatea individului, ca principiu fundamentalŭ alŭ liberalismului unguresců, décă Maghiarii şi Maghiaronii potŭ sĕ arunce în faţa ori şi cărui nemaghiarŭ, care le face opoşiţiune, împutarea că nu este bunŭ patriotŭ.

Unde rĕmâne libertatea individuală, décă individului nu-i mai este ertatŭ de a avé opiniunea şi voinţa sa propriă?

Étă cum înţelegŭ egemonii ungurĭ apĕrarea libertăţii.

Câtŭ pentru lăţirea culturei avemŭ destule esemple în ce modŭ se face ea la noi. Vedemŭ cum se întroduce cu forţa pretutindenĭ limba maghiară şi cum se prigonesce şi se scóte din institutele de învĕţămêntŭ limba română.

Unŭ casŭ mai nou ni-lŭ oferă maghiarisarea scólei în Panciova. Scolarii sêrbĭ şi românĭ dela acestŭ gimnasiu voiescŭ se rĕmână ceea ce suntŭ, ei nu cerŭ cultură maghiară. Dér liberalismulŭ unguresců nu cunósce decâtŭ cultura maghiară şi are sensŭ numai pentru lăţirea acestei culturĭ.

S'a întrodusŭ în gimnasiulŭ de statŭ realŭ din Panciova limba maghiară ca limbă de propunere. Nu-i destulŭ. Influinţa maghiarisătóre a gimnasiului numai atuncĭ va fi satisfăcătóre, décă se va creá şi unŭ seminarŭ unguresců lângă elŭ. Se cere dér înfiinţarea unui seminarŭ maghiarŭ.

O asemenea procedere pentru lăţirea culturei din partea egemonilorŭ ungurĭ numai simpatii nu le va căştigá, căcĭ ea lovesce în faţă interesele cele mai sânte de cultură şi de libertate ale nemaghiarilorŭ. Décă esistă unŭ adevĕratŭ periculŭ pentru esistenţa statului ungarŭ, atuncĭ acestŭ periculŭ este supremaţia maghiară.

CRONICA POLITICĂ.

Bugetulŭ comunŭ alŭ Austro-Ungariei pe anulŭ 1885 cuprinde urmĕtórele cifre: Cererea brutto a ministerului de esterne e de 4, 380,000 fl.; a armatei permanente e de 102,235,135 fl.; a marinei de rĕsboiu e de 10,738,589 fl.; a ministeriului comunŭ de finance e de 1,972,570 fl. Cererea estraordinară pentru trupele din provinciele ocupate e de 6,360,000 fl. Bugetulŭ administratiunei Bosniei şi Herţegovinei e de 7,892,639 fl.

*

Prinţulŭ de corónă germanŭ a deschisŭ Lunia trecută noulŭ consiliu de statŭ prusianŭ printr'unŭ discursŭ, în care accentuéză problemele consiliului, probleme ce sĕ referŭ mai alesŭ la legislaţiune. Regele voiesce se céră pĕrerea consiliului de statŭ asupra propoşiţiunilorŭ ce se facŭ dietei, asupra proiectelorŭ de ordonanţe imperiale, asupra proiectelorŭ ce le face Prusia în consiliulŭ federalŭ, asupra cestiunei cum sĕ se dé vóturile Prusiei în consiliulŭ federalŭ şi asupra unorŭ afacerĭ importante ale legislaţiunii imperiale. Totodată îşĭ reservă regele de a cere sfatulŭ consiliului în cestiunĭ de administraţiune. Prinţulŭ de corónă speréză că consiliulŭ va sprijini cu esperienţele sale guvernulŭ în lucrările sale pregătitóre, că va esaminá de aprópe proiectele de lege, mai alesŭ va cercetá décă corespundŭ trebuinţelorŭ ţĕrii, décă mijlócele suntŭ suficiente décă legea îşĭ póte ajunge scopulŭ câtŭ se póte mai uşorŭ. Consiliulŭ de statŭ va avé se esamineze şi redacţiunea legilorŭ.

*

Noulŭ cabinetŭ belgianŭ trebue în fine sĕ cedeze curentului ce a isbucnitŭ în contra nouei legĭ scolare. „L'Indépendance Belge" comunică, că ministerulŭ are intenţiunea sĕ facă două modificărĭ în lege şi anume: 1) la scólele clericale, îndată ce se declară de scóle comunale, sĕ se instaleze numai Belgianĭ, ca astfelŭ sĕ se împedece streinii d'a se îndesa la posturile învĕţătorescĭ; 2) institutorilorŭ puşĭ în disponibilitate sĕ li se măréscă salarulŭ viagerŭ, pentru care scopŭ sĕ se trécă în bugetŭ o sumă de 6 până la 7 sute de mii de francĭ. Ni se pare însĕ că liberalii nu se vorŭ mulţămi cu aceste modificărĭ, mai cu sémă acum când la alegerile comunale au avutŭ o atâtŭ de mare isbândă.

*

Regele Milan alŭ Serbiei este încântatŭ de impresiunile ce le-a adusŭ cu sine din străinĕtate. »Potŭ constata cu bucuriă,« ḍise elŭ către primarulŭ Belgradului, că acele cercurĭ carĭ esercită o influinţă decisivă asupra destinelorŭ Europei, cresce pe ḍi ce merge încrederea în Sêrbia şi în misiunea ei, de a fi unŭ pionerŭ alŭ culturei în peninsula balcanică. Ultimulŭ nostru împrumutŭ dovedesce mai bine, ḍice Milan, ceea ce crede Europa despre Serbia. Amŭ cerutŭ 40 de milióne şi ni s'au oferitŭ 4 miliarde. Politica mea, adause Regele, dela tractatulŭ de Berlinŭ încóce are de scopŭ de a face din Sêrbia o ţéră cu cultură modernă şi totŭ mai multŭ mĕ convingŭ, că ţéra numai pe acésta cale póte sĕ-şĭ asigure unŭ frumosŭ viitorŭ. Reorganisările cele marĭ, ce are de gândŭ a-le face comuna Belgradŭ, este o parte din acésta mare operă.

*

Sesiunea Sobranjei bulgare s'a deschisŭ de către principele Alexandru printr'unŭ discursŭ, în care constată că în ţéră domnesce liniştea, că puterile suntŭ binevoitóre Bulgariei, dar mai cu sémă Rusia. Discursulŭ comunică diferite proiecte de legĭ financiare, atrage deputaţilorŭ atenţiunea asupra legărei căilorŭ ferate bulgare cu cele sêrbescĭ şi turceşcĭ, pentru care a sositŭ timpulŭ, şi în fine îşĭ esprimă speranţa, de a vedé câtŭ mai curêndŭ înlăturatŭ conflictulŭ cu Serbia.

Ceea ce e mai interesantŭ din discursŭ, e pasagiulŭ privitorŭ la relaţiunile cu Rusia. Discursulŭ tronului dă o desmintire categorică celorŭ ce susţinŭ, că Rusia nu îngrijesce ca o mamă de fica sa Bulgaria. Şi nici că va renunţa vr'odata Rusia la acésta, când marĭ planurĭ nutresce.

*

In cestiunea Congului, guvernulŭ portugesŭ întrebuinţéză tóte mijlócele spre a-şĭ validita în conferinţă drepturile sale în Africa vestică faţă cu associaţiunea internaţională a Congului. După o scrisóre din Lissabona unŭ rege alŭ Congului ar fi protestatŭ în contra tractatului privitorŭ la suzeranitatea asupra unorŭ teritóre la Congulŭ de susŭ şi încheiatŭ cu locotenentulŭ Van der Valde Liesen, în numele associaţiunei africane internaţionale, cu principele din Palabala; totŭ de-odată ar fi declaratŭ că nicĭ acum nicĭ în viitorŭ nu va recunósce altŭ suzeranŭ, decâtŭ pe regele Portugaliei. Sĕ bănuesce că acestŭ protestŭ e făcutŭ la îndemnulŭ Portugaliei, care are la spatele sale pe Anglia ca susţiitóre. Ḍiarele germane aştéptă cu nerăbdare sĕ védă atitudinea Portugaliei în conferinţa, ce se va întruni în Berlinŭ în primele ḍile ale lunei Noemvre.

PRIMIREA SOLEMNELĂ A DELEGAŢIUNILORŬ.

Marţĭ primì Maiestatea Sa în audienţă delegaţiunile. Monarchulŭ rĕspunse la discursurile preşedinţilorŭ delegaţiunilorŭ cu urmĕtórele cuvinte:

„Asigurările de supunere credinciósă, care tocmai le-aţĭ adresatŭ către Mine, Mĕ umplu de mulţămire sinceră.«

Când v'amŭ vĕḍutŭ pentru ultima óră adunaţĭ împrejurulŭ meu, Mi-am putută esprima speranţa, că Europa se va bucurá de bine-cuvêntările păcii. Acésta speranţă s'a împlinitŭ şi potŭ sĕ ḍicŭ în linişte, că după tóte prevederile şi pentru viitorulŭ urmĕtorŭ este speranţă îndreptăţită pentru o epocă a păcii, a lucrării neturburate şi a bunăstărei poporului, ce se desvóltă neîncetatŭ. Relaţiunile nóstre către tóte statele europene şi mai cu sémă către statele vecine sunŭ cele mai bune.

Intâlnirea ce am avut'o mai dĕunăḍĭ cu Maiestatea Sa împĕratulŭ Rusiei şi cu împĕratulŭ Germaniei nu mi-a oferitŭ numai dorita ocasiune, de a-Mĭ renoi relaţiunile Mele cordiale şi către casa împĕrătéscă rusécă, ci ne arată totdeodată deplina consonanţă a celorŭ trei monarchĭ şi a guvernelorŭ lorŭ, în a susţiné şi de-a asigura basele păcii şi ale liniştii, care suntŭ fórte trebuincióse pentru binele popórelorŭ. Acéstă consonanţă, basată pe păzirea tractatelorŭ şi pe încredere reciprocă va forma o garanţă împunĕtóre a păcii, ale cărei efecte salutare vorŭ cădé bine nu numai nouĕ, dară şi tuturorŭ popórelorŭ.

Guvernulŭ Meu, apreţiindŭ pe deplinŭ situaţiunea financiară a monarchiei, s'a silitŭ de a restrînge recerinţa totală pentru armata permanentă, încâtŭ a concesŭ îngrijirea, ca armata sĕ fie totdeuna bună şi gata de rĕsboiu.

Asigurarea mai efectivă a teritoriilorŭ nóstre lite

rale reclamă, ca sĕ creămŭ mijlóce moderne de apĕrare şi sumele necesare pentru anii primĭ le pretinde de astădată guvernulŭ Meu.

In Bosnia şi în Herţegovina a desvoltatŭ guvernulŭ Meu în tóte ramurile administraţiunii o activitate mai mare. Se şi arată o desvoltare îmbucurătóre în aceste provincii. Creditulŭ recerutŭ pentru trupe se pretinde într'o mĕsură mai mică din causa reducerei contingentului lorŭ. Unŭ adausŭ din mijlócele comune pentru administraţiunea acestorŭ ţĕrĭ nicĭ de astădată nu s'a avutŭ în vedere.

Sperezŭ, că D-vóstră cu zelŭ patrioticŭ şi cu înţelepciune veţĭ împliní datorinţele D-vóstre. Deplina mea încredere vĕ însoţéscă la tóte lucrările D-vóstre cu espresiunea căldurósă a acestei încrederĭ şi cu graţia mea împĕrătéscă. Vĕ salutŭ pe toţĭ cordialŭ.«

Din dieta Croaţiei.

Despre decursulŭ şedinţii dietei croate dela 27 Octomvre ne-a relatatŭ corespondentulŭ nostru din Agramŭ. Prin urmare vomŭ da aci în resumatŭ declaraţiunea ce a făcut'o Banulŭ, şi parte din discursulŭ lui Mazzura.

Banulŭ protestéză în numele guvernului în contra lăţirii ideilorŭ de rĕsturnare din adresa lui Hincovicĭ, carĭ împingŭ ţéra la peire. E datoria guvernului şi a dietei de a crea mĕsurĭ legale, spre a se împedeca astfelŭ de escese. Banulŭ declară că ia rĕspunderea pentru cuprinsulŭ întregului rescriptŭ regalŭ. Espresiunea »unitate" din rescriptŭ e sinonimă cu »legătură de statŭ« şi se referă la afacerile comune conformŭ pactului. Sub cuvêntulŭ garanţii, se înţelege ceea ce e în pactŭ Acesta crează unŭ câmpŭ întinsŭ de activitate pentru ridicarea bunei stărĭ spirituale şi materiale a ţĕrii. Banulŭ a mai declaratŭ, că elŭ nicĭodată n'a ḑisŭ, că va guverna şi fără dietă, va sprijini însĕ din tóte puterile partida guvernamentată.

După declaraţiunea Banului, vorbì Mazzura ca raportorŭ alŭ minorităţii. Respinge sinonimitatea espresiunilorŭ »unitate« şi „comunitate de statŭ.« E neadevĕratŭ că guvernulŭ comunŭ 'şĭ baséză activitatea sa pe lege. Guvernulŭ ungurescŭ n'a procedatŭ legalŭ când cu sistarea, ci a violatŭ art. XXI de lege din 1867. Mazzura ḑice, că nu doresce ca Ungaría sĕ vină în posiţiunea Croaţiei, dér în faptă calea e arătată acuma. »Hodie mihi, cras tibi.« Banulŭ a ḑisŭ, că n'a pututŭ contá pe încrederea poporului când a venitŭ aci. Dar elŭ sciá că încrederea poporului e cea mai tare basă, pe care trebue sĕ stea orice guvernŭ parlamentarŭ; şi décă Banulŭ a adausŭ, că n'a ḑisŭ nicĭ odată, că va guverna şi fără dietă; décă a observatŭ însă imediatŭ după aceea, că maioritatea încetulŭ cu încetulŭ s'a grupatŭ împrejurulŭ lui, elŭ admite indirectŭ, că ar fi guvernatŭ şi fără maioritate. Oratorulŭ amintesce adresa Starcevicianilorŭ şi declară, că cu partida dréptă s'a procedatŭ în modŭ violentŭ şi ilegalŭ. O dietă trunchiată ca cea de adĭ, n'are dreptŭ sĕ creeze legĭ.

Din Croaţia.

(Coresp. particulară a »Gaz. Trans.«)

Agramŭ, 27 Octomvre.

Domnule Redactorŭ! Cunósceţĭ ḑicala: Lăutarulŭ sĕ nu întindă córdele lăutei pré tare că se rumpŭ. Maioritatea guvernamentală dela noi a înăspritŭ regulamentulŭ dietalŭ astfelŭ ca sĕ pótă scóte afară din dietă pe orĭ şi cine, care nu vorbesce după placulŭ ei.

In şedinţa de astăḑĭ a spălatŭ ablegatulŭ de partida independentă **M a z z u r a** pe baronulŭ Zivcovicĭ cu săpunŭ de cărămidă într'unŭ discursŭ, care a duratŭ cincĭ cuarturĭ de oră. Mazzura i-a reflectatŭ lui Zivcovicĭ multe, carĭ nu le va puté uitá acesta câtŭ va trăì. Intre altele i-a doveditŭ baronului, că Croaţia a fostŭ independentă şi că la 1791 a încheiatŭ legătură cu Ungaria reservându-şĭ apriatŭ independenţa ei. Mazzura declară mai departe că procederea preşedintelui şi a maiorităţii faţă cu Starcevicianii a fostŭ **v i o l e n t ă** şi **n e l e g a l ă**. Dieta, ḑice elŭ, este adĭ **t r u n c h i a t ă** şi nu mai póte aduce legĭ valabile.

După ce a vorbitŭ Mazzura cum ḑisei peste o oră, întorcêndu-se către preşedintele dietei şi către toţĭ cei presenţĭ declară în numele sĕu şi alŭ partidei oposiţionale moderate a Independenţilorŭ, că-şĭ retragŭ proiectulŭ lorŭ de adresă şi că totodată **v o r ŭ p ă r ă s i a c é s t a d i e t ă**, în care nu mai domnesce decâtŭ voia şi capriciele maiorităţii.

Şi într'adevĕrŭ după acésta declaraţiune toţĭ membrii partidei independente părăsirá dieta punctŭ la 12 óre din ḑi.

Preşedintete Hrvat şi maioritatea nu numai că erau surprinşĭ de acésta, ci deveniseră chiar fórte perplecşĭ. Caracteristicŭ este că împreună cu membrii oposiţiunei ca şi când ai sclipi din ochĭ au părăsitŭ şi spectatorii de pe galerii locurile lorŭ. Insă mai înainte cu trei minute nu scia în maioritate şi pe galerii nimenĭ de intenţiunea partidei oposiţionale moderate. Hotărirea independenţilorŭ de a eşi din dietă a fostŭ pentru toţĭ ceilalţĭ unŭ secretŭ până în ultimulŭ momentŭ, fiind-că altmintrelea i-ar fi retrasŭ preşedintele Hrvat lui Mazzura cuvêntulŭ înainte de a-şĭ puté terminá declaraţiunea. Mazzura se aflá într'o disposiţiune fórte bună, vorbea blândŭ ca mielulŭ şi sĕ pronunţa în terminĭ cuvioşĭ şi la timpŭ aşa că preşedintele-dictatorŭ n'a pututŭ prevedé ce va fi sfĕrşitulŭ

Acum e dieta — senza oposizione, făr' de nicĭ o oposiţiune şi sciţi cum ḑice Maghiarulŭ:

»Könnyü ottan a vitézség
A hol nincsen ellenség.«

SCIRILE ḐILEI.

„România" scrie: »Albumulŭ lui Horia va apăré negreşitŭ Vinerĭ de sub tiparŭ, cu portretele martirilorŭ din 1784 fotografiate. Preţulŭ frumosului albumŭ e numai de 2 lei noi.«

—0—

L a c u r i a r e g a l ă în curêndŭ se vorŭ face mai multe schimbărĭ în personalulŭ juḑilorŭ. Mai mulţĭ juḑĭ ajungêndŭ deja alŭ 70-lea anŭ alŭ etăţei, după lege numai la provocarea ministeriului potŭ servi mai departe. Provocarea însĕ nu s'a făcutŭ. Afară de acésta mai mulţĭ juḑĭ intenţionéză a cere pensiune. Se ḑice, că cu ocasiunea acestorŭ schimbărĭ se va ocupá şi postulŭ alŭ unui preşedinte la Curiă.

—0—

Ambasadele japonese din Europa au fostŭ încunosciinţate, că Micado, împĕratulŭ Japoniei, a instituitŭ o nobilime înaltă naţională, care constă din 11 principĭ, 24 marchisĭ, 76 comiţĭ, 324 vice-comiţĭ şi 74 baronĭ. Acéstă aristocraţiă nou creată va forma senatulŭ viitorului parlamentŭ japonezŭ.

—0—

Despre primirea episcopului Carolŭ Szasz de monarchulŭ Franciscŭ Iosifŭ spune »Hircs" următórele: Regele a cerutŭ informaţiunĭ dela Szasz despre relaţiunile Districtului sĕu (diecesii sale) Maiestatea Sa a întrebatŭ: Suntŭ credincioşii din districtulŭ Domniei Tale toţĭ Maghiarĭ? Szasz rĕspunse, că maioritatea precumpĕnitóre este de naţionalitate maghiară, numai în comitatele, care se mărginescŭ cu Austria şi cu Croaţia suntŭ şi Nemţĭ şi Croaţĭ. »Şi se maghiariséză?« întrébă mai încolo monarchulŭ. »Da, rĕspunsĕ Szasz şi toţĭ suntŭ supuşĭ credincioşĭ ai Maiestăţii Vóstre." „Acésta o iau cu plăcere la cunoscinţă," rĕspunse regele.

Noi nu credemŭ, că monarchulŭ nostru s'ar bucura nu numai de contopirea unorŭ elemente, bătute de Dumneḑeu, în naţiunea maghiară, dar nicĭ de contopirea unei întregĭ naţiunalităţĭ, — ceea ce va fi **a d c a l e n d a s g r a e c a s**. Acéstă convorbire nu póte fi decâtŭ o falsitate ungurescă.

—0—

Cetimŭ în Romanulŭ: Încă o perdere din cele mai simţitóre pentru România. Bunulŭ şi nobilulŭ philo-românŭ, Românŭ, **A. Ubicini** a încetatŭ din viaţă la 15 Octomvre. De la 1848 elŭ n'a încetatŭ d'a iubi ţéra ş'a lucra pentru dênsa. A vorbitŭ necurmatŭ despre dênsa; şi vocea lui era ascultată. A instruitŭ câtĭ-va tinerĭ românĭ, şi instrucţiunea ce da era temeinică, era morală, era şi patriotică. Anĭ întregĭ a adunatŭ materialulŭ trebuitorŭ pentru istoria nóstră; anĭ întregĭ a rĕscolitŭ archivele bibliotecelorŭ Franciei ş'ale ministeriului afacerilorŭ străine. Elŭ are mai gata o însemnată lucrare istorică, şi décă n'a fostŭ încă sfârşită şi publicată este numai lipsa mijlócelorŭ materiale care l'a opritŭ; căcĭ noi Românii, vai! uitămŭ une-orĭ pe cei carĭ lucréză cu iubire pentru noi. Plângêndŭ împreună cu familia sea acéstă perdere durerósă, îĭ ḑicemŭ: — Românii nu vorŭ uita pe Ubicini, şi nu vorŭ puté uita pe multŭ iubita sea familie.

—0—

Cetimŭ în »L'Indépendance Roumaine:" »Doui studenţĭ militarĭ Franguleu şi Dănescu s'au presentatŭ sĕ trécă esamenele de anulŭ alŭ treilea la facultatea de medicină. Cu tóte sfaturíle ce le-au datŭ cameraḑii lorŭ d'a se asocia la grevă, cei doui studenţĭ n'au vrutŭ s'asculte, dar au fostŭ opriţĭ d'a intra în sala rectoratului. Decanulŭ comunică cele ce se petrecéu ministrului, care trimise câţĭva ómenĭ, ca sĕ restabiléscă ordinea. Aceştĭ ómenĭ erau de cei carĭ luaseră parte la scandalurile din piaţa teatrului şi de la Orfeu. Studenţii i-au scărpinatŭ cum trebue. Trei dintre acei ómenĭ au isbutitŭ sĕ fugă, ér doi dintre ei abia au pututŭ fi scoşĭ din mânile studenţilorŭ, trăgêndu-i decanulŭ în sala rectoratului. In grabă sosì d. Tocilescu, directorulŭ ministerului; studenţii îlŭ huiduiră şi-lŭ fluerară, împedecându-lŭ d'a întra în sală. D. Tocilescu întrebà p'unŭ studentŭ: »De când îi este interḑisŭ unui profesorŭ de universitate de a intrá în facultate?" Studentulŭ rĕspunse: »De cândŭ profesorii trimitŭ bătăuşĭ la universitate, ca să ciomăgéscă! pe studenţĭ." Unulŭ dintre bătăuşĭ, anume Ursu, a mărturisitŭ, că elŭ cu ómenii sĕi au fostŭ trimişĭ de autoritate. Studenţii se vorŭ întruni la societatea »Unirea.« ca sĕ se înţelégă asupra mĕsurilorŭ ce au sĕ ia."

—0—

Trupa germană de operete va jucá astă séră piesa „**M i t V e r g n ü g e n**" (Cu plăcere), comediă în 4 acte.

—0—

Din Bruxela se scrie, că regina Maria Henriette va vení în curêndŭ în Austro-Ungaria, unde va sta mai multŭ timpŭ. Se pare că regina va sta până când se va pune capĕtŭ turburărilorŭ.

—0—

FOILETONU.

Impĕratulŭ ḑilei.

Câtŭ de numeróse suntŭ complícaţiunile, prin care se efectuesce comunicaţiunea actuală a lumii întregĭ despre acésta de siguru orĭ-cine a meditatŭ vre-odată. Multe mii de ómenĭ, spre esemplu, trebue sĕ lucreze într'unŭ chipŭ cu totulŭ determinatŭ, ca o scrisóre, pentru care plătimŭ până în America 10 crucerĭ, sĕ ajungă la loculŭ destinaţiunii sale; funcţionarii dela postă, personalulŭ căilei ferate şi alŭ corăbiei, constructorii maşinilorŭ, inginerii, lucrătorii care dau căile ferate şi navele, toţĭ trebue sĕ 'şĭ facă datoria după normative séu instrucţiunĭ şi sĕ ne împrumute capŭ şi mânĭ, ca sĕ se espedeze scrisórea, şi ei cu toţii au o parte determinată de a pretinde din cei 10 crucerĭ, care îĭ plătimŭ pentru acestŭ serviciu, şi într'adevĕrŭ omenirea le şi dă acésta parte, negreşitŭ pe căi fórte complicate, aşa că este greu de a stabilĭ cu acurateţă, dacă acéstă împărţire se face în modŭ justŭ. In totŭ casulŭ vedemŭ, cum este dependentŭ constructorulŭ navei, inginerulŭ, funcţionarulŭ dela poştă de scriitorulŭ scrisórei, precum şi acesta nŭ ş'ar puté esecutá afacerile şi planurile sale, décă aceia n'ar esistá.

Dér cu multŭ mai complicate suntŭ procesele în natura cea mare. Spre a se produce unŭ muschiu neînsemnatŭ séu o făptură infusorică, a cărei esistenţă numai arta perfecţionată a opticului ni-a descoperit'o, trebue sĕ lucreze tóte forţele naturei. Spre a se cresce o plantă aşa după cum ni se înfăţişéză ea astăḑĭ, trebue sĕ se compună globulŭ terestru dintr'unŭ numĕrŭ cu totulŭ determinatŭ de atome, căcĭ o influinţă mai mare séu mai mică a gravitaţiunei asupra acelei plante ar esercitá o influinţă straformătóre asupra ei. Revoluţiunile cele mai grandióse în universulŭ celŭ întinsŭ determinară forma şi mărimea planetului nostru, pentru ca sĕ facă posibilă esistenţa acelei plante, şi pămêntulŭ din care a crescutŭ, a trebuitŭ sĕ se transformeze şi sĕ se frămênte, din pétra cea primitivă mórtă, prin munca a milióne de anĭ, pentru ca planta sĕ'şĭ pótă suge dintr'ênsulŭ adevĕrata sa hrană. Ce icónă nemĕsurată sĕ desfăşură înaintea ochilorŭ noştri despre comunicaţiunea universală, care o au planetele, lunile lorŭ, stelele şi constelaţiunile unele cu altele! Fieşte care stea dintre miile de stele, care le vedemŭ plutindŭ pe de asupra capului nostru lucréză asupra celeilalte, tóte se mişcă sub influinţa atracţiunii reciproce şi forméză o sistemă compactă şi, décă unŭ Dumneḑeu ar puté stinge una dintre acele constelaţiunĭ strĕlucitóre de pe cerŭ, atuncĭ tóte cele-lalte arŭ trebuì sĕ'şĭ ésă din ţîţînĭ şi sĕ formeze nouĕ constelaţiunĭ, care nu mai sémĕnă cu cele vechĭ.

Nicĭ o stea nu'i liberă. Ea depinde dela celelalte stele din universŭ, trebue sĕ servéscă ordinului despoticŭ alŭ forţei, care înfluinţéză asupra ei. Dar şi ea domnesce totŭ deodată peste tóte celelalte stele după mĕsura forţii ce o are. Şi în totŭ universulŭ nu se află nicĭ unŭ atomŭ, care ar fi cu totulŭ fără putere, alŭ cărui votŭ nu cade cu aceeaşĭ greutate în urnă ca orĭ care altŭ atomŭ, care decide despre alegerea ordinii de statŭ a stelĕlorŭ. Suntŭ republicĭ şi monarchii în Universŭ. Dar monarchiile au tóte o estindere mai mică, pe când natura a alesŭ o consituţiune republícană, când e vorba ca se ţină deodată o armată mare de sorĭ în frêu.

Sistema nóstră solară este guvernată monarchicesce, de aceea şi suntŭ pe pămêntŭ cu multŭ mai multe monarchii, decâtŭ republice. Autocratulŭ este împĕratulŭ ḑilei, a cărui mărime decide asupra deplinei sale puterĭ. Dar sórele nu guvernéză despotice, căcĭ elŭ sĕ supune în tóte legilorŭ acelora, prin care se administréză imperiulŭ sĕu. Elŭ predominéză numaî prin preponderanţa sa, pe care i-o recunoscŭ cu totŭ respectulŭ vasalii sĕi. Prin aceea loculŭ centralŭ alŭ tuturorŭ administraţiunilorŭ din nemijlocita sa apropiere este dependentŭ şi dela sine. Centrulŭ de gravitaţiune se află de regulă în corpulŭ sórelui. Dar nu totdéuna. Sórele tocmai descrie ca şi planetele sale unŭ drumŭ împrejurulŭ centrului generalŭ alŭ forţei şi de aceea se póte întêmplá, ca acestŭ punctŭ sĕ se strămute pe unŭ timpŭ chiar afară din suprafaţa sórelui, ceea ce se întêmplă atuncĭ, când lucréză forţa celorŭ doi mai marĭ principĭ vasalĭ: Joe şi Saturnŭ, pentru ca se-şĭ afirmeze influinţa lorŭ asupra domnitoriului. Drumulŭ sórelui împrejurulŭ centrului de gravitaţiune alŭ imperiului sĕu este fórte micŭ şi în câtva numai unŭ tributŭ, care-lŭ plătesce dreptului generalŭ. Insemnătatea acestei rotaţiunĭ împrejurulŭ centrului generalŭ, care produce pentru planete schimbarea anotimpurilorŭ, prin urmare se amestecă tare în administraţiunea specială a acestorŭ lumĭ, pentru sóre a dispărutŭ cu totulŭ. Sórele nu are de lipsă schimbarea anotimpurilorŭ pentru sine. Sórele este sorgintea luminei, căldurei, mişcărei şi a vieţii

La esposițiunea agricolă din Făgărașŭ, dintre Românĭ au fostŭ premiațĭ cu **banĭ**: comuna Satu-nou, pentru unŭ taurŭ cu 10 fl.; Iac. Socaciu din Mandra, pentru unŭ vițelŭ cu 3 fl.; Ticolau Toma, pentru porcĭ cu 4 fl.; Iónŭ Nicodimŭ, pentru pielăria cu 3 fl.; Maria Porumbanŭ din Perșanĭ, pentru broderiă albă, cu 3 fl.; Gârbacea Smaranda din Branŭ, pentru industriă de casă cu 5 fl.: Ludovica Stoichița din Porumbacŭ, idem, cu 3 fl. Cu **diplome de onóre**: Iacobŭ Botta, pentru unŭ mànzŭ; Satu-nou pentru boi; Valeria Alutanŭ și Maria Rațŭ din Branŭ și Rafira Aronŭ, pentru țĕsĕturĭ de casă; N. Bĕdacu, pentru brânză; Satu-nou și B. Stăneiu, pentru póme, legume și florĭ; d-na Chiorniță din Cuciulata pentru compoturĭ.

DEPREȚIAREA PAMENTULUI IN ROMANIA.

„Românulŭ“ ocupàndu-se în revista sa de Miercurĭ cu esaminarea causelorŭ deprețiării pămêntului în România scrie între altele:

„Avemŭ creditŭ fonciarŭ ruralŭ și urbanŭ. Proprietarii de moșii și de case găsescŭ la aceste instituțiunĭ banĭ în condițiunĭ ușóre. Pănă la sfirșitulŭ anului 1883, ei au împrumutatŭ. Pe moșii 96 milióne. Pe case 37 milióne. Și mulțime de cererĭ au fostŭ respinse, pentru că nu esistă acte de proprietate în regulă. Imprumuturile de ipotece la particularĭ trebue sĕ fie celŭ puținŭ d'aceeașĭ sumă. Și mai că nu este ḑi, în care sĕ nu se vêndă asemenĭ proprietățĭ pe prețurĭ de nimicŭ, pentru că proprietarii nu suntŭ în putință d'a face față îngagiamintelorŭ luate.

Unŭ faptŭ neîndoiosŭ însă, și de cea mai mare gravitate, merită sĕ ne atragă atențiunea. Escepțiunĭ fórte rare suntŭ proprietarii, carĭ au întrebuințatŭ fie măcarŭ o parte din sumele luate cu împrumutŭ pentru a sporí productivitatea imobilelorŭ lorŭ. Unii, cu aceste sume, au anulatŭ ipotecĭ anterióre, séu a micșoratŭ suma lorŭ. Cei mai mulțĭ însă au consumatŭ acele sume pentru satisfacerea trebuințelorŭ actuale.

Unŭ altŭ faptŭ. Sĕ scie că creditulŭ fonciarŭ n'acórdă, pentrn o proprietate, decâtŭ jumĕtate din valórea cu care a fostŭ prețuită. Cu tóte acestea, au fostŭ proprietarĭ, carĭ s'au găsitŭ în absolută neputință d'a-șĭ plătí ratele, și creditulŭ, punêndu-le moșiele în vênḑare, a fostŭ silitŭ de a le luá chiar elŭ, pentru că prețurile oferite la licitațiune nu acopereau sumele împrumutate. Astfelŭ, creditulŭ ruralŭ are moșii penrru 868,615 lei; ér celŭ urbanŭ case pentru 85,815 lei. Ce óre póte dovedí acéstă deprețiare a pămêntului decâtŭ că îngrijitóre este situațiunea în care ne găsimŭ?

Anulŭ trecutŭ, peste una sută moșii au fostŭ puse în arendă de creditulŭ ruralŭ, pentru neplată de rate. E sigurŭ că nicĭ unŭ singurŭ proprietarŭ n'ar fi admisŭ a i se arenda moșia de către creditŭ, adică silitŭ décă în putință arŭ fi fostŭ s'o arendeze dênsulŭ d'a dreptulŭ, în condițiunĭ favorabile. Numai de nevoiă dér au primitŭ dênșii ca sĕ renunțe la venitulŭ moșielorŭ, în favórea creditului, pentru că altŭ mijlocŭ d'așĭ plăti datoriele ipotecare n'au mai avutŭ.

Écă, în tótă orórea iei, situațiunea economică în care ne găsimŭ. Și toțĭ, proprietarĭ de moșii ipotecate, séu neipotecate și în genere toțĭ locuitorii țĕrei trebue sĕ ne îngrijămŭ de vreme ce rĕulŭ asupra tuturorŭ se va rĕsfrânge și pe toțĭ ne va cuprinde într'o solidaritate de ferŭ.

Nu e greu d'a dovedí acésta. Când creditulŭ fonciarŭ a acordatŭ un împrumutŭ pe ipoteca unei moșii a calculatŭ că moșia, avêndŭ atâtea pogóne, produce atâtea chile și chila vênḑĕnduse cu prețulŭ normalŭ cutare venitulŭ moșiei e atâtŭ încâtŭ acopere celŭ puținŭ ratele împrumutului ipotecarŭ contractatŭ. Moșia însă nu mai produce atâtŭ, séu mai esactŭ, chila nu sĕ mai vinde cu prețulŭ prevĕḑutŭ, séu nu se vinde de locŭ. In acestŭ casŭ, arendașulŭ lasă moșia — și acésta o scie tótă lumea că s'a întêmplatŭ la noi, particularii abia găsescŭ arendașĭ. Apoi, clasa atâtŭ de numerósă și de avută a arêndașilorŭ acum e aprópe stinsă. Așa fiindŭ, venitulŭ moșiei sĕ reduce, prin urmare proprietarulŭ nu mai are fondurile ce obicĭnuitŭ avea pentru ale sale cheltuielĭ, și ca consecință, furnisorii lui nu mai facŭ deverulŭ celŭ făceau In economiă totulŭ sĕ légă, nu sufere o parte fără ca întregulŭ sĕ sufere. Conclusiunile din aceste fapte le póte trage ori-cine. Națiunea română, ca individŭ în lumea comercială, aduce la têrgŭ și vinde celorlalțĭ produse mai puține, în valóre, de câtŭ acelea pe care le cumpĕră dela dênșii. Lipsa — căcĭ produsele sĕ cumpĕră cu produse — trebue s'o acopere cu banĭ, carĭ — în comerciulŭ internaționalŭ — nu sunt de câtŭ o marfă, deosebită de celelalte numai prin aceea că e mai puținŭ de câtŭ orĭcare supusă variațiunilorŭ de valóre. Mine nu esploatéză țéra, prin urmare nu'șĭ póte procura aurulŭ cu care trebue s'acopere acéstă lipsă de câtŭ din reserva metalică anterióră, resultatŭ alŭ unui schimbŭ de producte, care se balanță în favórea ei. Acea reservă, din care se ia într'una fără a i se adauge ceva, fatalŭ sĕ împuținéză. Prin urmare, formula care traduce esactŭ și rigurosŭ starea relațiunilorŭ nóstre de comerciu cu strĕinĕtatea e acésta: »*Dămŭ mai multŭ decâtŭ luămŭ.*«

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Budapesta, 30 Octomvre. — Secretarulŭ de statŭ baronulŭ Geza Fejervary fŭ numitŭ ministru de honveḑĭ. Elŭ va depune aḑĭ înainte de ameḑĭ jurămêntulŭ în mânile Majestății Sale.

Paris, 29 Octomvre. — Lucrările pentru conferința Congului se vorŭ termina în curêndŭ. Cestiunea Nigerului nu se va desbate în conferință, ca sĕ dovedéscă Germania și Francia bunăvoința lorŭ către Anglia.

Petersburg, 29 Octomvre. — In urma turburărilorŭ studențilorŭ universitarĭ din Chievŭ și Moscva, autoritățile de aci au luatŭ mĕsurĭ, ca sĕ se împedece astfelŭ de turburărĭ în Petersburgŭ.

Roma, 20 Octomvre. — Alaltaerĭ s'au constatatŭ în totŭ regatulŭ 49 casurĭ de bólă și 27 de mórte de coleră.

DIVERSE.

Onestitate perceptorială. — După istorisirea unui deputatŭ croatŭ »B. Tagblatt« spune o interesantă, dér totodată și tristă întêmplare: Nu departe de satulŭ croatŭ, în care se află moșia baronului Rukavina pustiau — esecutorii de dare. Bieții țĕranĭ din causa slabei recolte nu 'șĭ putéu plătí darea, și pentru aceea li s'au secvestratŭ tóte vitele ca sĕ se vênḑă. La licitațiune fórte puținĭ cumpĕrătorĭ veniră și baronulŭ Rukavina cumpĕră cu unŭ prețŭ fórte neînsemnatŭ de 6000 fl. toțĭ boii și tóte vacile. Despre cumpĕrare cerŭ certificatŭ oficiosŭ dela comisiunea oficiului de dare, și în ḑiua viitóre dĕdŭ îndĕrĕtŭ ca împrumutŭ tóte vitele bieților̆ŭ țĕranĭ, pentru o taxă fórte mică. Comisiunea oficiului de dare vênduse vitele fórte ieftinŭ, și prin urmare suma încasată nu acoperea pretensiunile, Ce făcŭ deci șiréta comisiune? Așteptă plecarea baronului Rukavina și în absența lui a secuestratŭ érășĭ vitele date împrumutŭ țĕranilorŭ și anunță din nou licitațiune. Veniră măcelarii din tóte părțile și vitele se vêndură încă odată cu câteva mii de florinĭ. Baronulŭ se reîntórse din călĕtoriă. Indată ce auḑí de cele întêmplate grăbi la Agram și 'șĭ înaintà causa șefului dela oficiulŭ de dare. Șefulŭ ascultă plânsórea adêncŭ îndignatŭ; datele oficióse adeveriră pe deplinŭ pe ale baronului. Șefulŭ telegrafà la Budapesta și ministrulŭ de finanțe îi rĕspunse îndată, ca sĕ se împace, sĕ netedéscă lucrulŭ **cu orĭ ce prețŭ**. Baronulŭ Rukavina îșĭ cerea boii și vacile înderetŭ, dar vii nimenea nu i-le mai puté dá. I-s'au promisŭ 10.000, 20,000, 30,000 de florinĭ, dar păgubașulŭ nu s'a îndestulitŭ decâtŭ cu 50,000 de florinĭ; cu acésta sumă cumpĕrà vite, pe care érășĭ le dĕdŭ țĕranilorŭ împrumutŭ. Pe când baronulŭ îșĭ punea banii de despăgubire în buzunarŭ, șefulŭ oficiului de dare se adresà către dênsulŭ: „Sperezŭ, că vețĭ păstrá secretulŭ.« Er baronulŭ îi rĕspunse: »Bucurosŭ l'așŭ păstrá, décă așŭ scì, că d-ta séu ministrulŭ de finanțe plătițĭ acésta sumă din buzunarele vóstre proprii; dar deórece cetățenii țĕrii plătescŭ culpabila ușurință a perceptorilorŭ de dare, voiu spune cele întêmplate la orĭ-cine va vré sĕ le auḑă.

Fabricarea césornicelorŭ în Elveția. — După o statistică publicată la Geneva, 40,000 de locuitorĭ suntŭ ocupațĭ în Elveția cu fabricarea césórnicelorŭ; cantonulŭ Neufchâtel ocupă 13,706 lucrătorĭ, fabrică în fie-care anŭ aprópe unŭ milionŭ de césórnice care represintă o valóre de 50,000,000 francĭ. In Vandois, suntŭ 7,700 lucrătort, din carĭ o parte este întrebuințată la fabricarea musicelorŭ. La Perne suntŭ 10,000 lucrătorĭ, lucrătorĭ carĭ producŭ césornice în valóre de 30,000,000 francĭ. Producțiunea totală a césornicelorŭ în Elveția se urcă la 1,600,000 a cărorŭ valóre este de 88,000,000 francĭ. Esportațiunea s'a urcatŭ, în 1882, la 154,000 chilograme de césornice, urcându-se pe fie-care anŭ cu câte 25,300 chilograme. Importațiunea eră de 46,400 chilograme consistândŭ din césornice trămise pentru a fi reparate. D. Paul Kramer, din Neufchâtel a inventatŭ unŭ nou césornicŭ pe care l'a intitulatŭ »césorniculŭ cu ace universale,« căcĭ elŭ arată ora diferitelorŭ capitale, cum de esemplu Parisulŭ, Suezulŭ, Bombay, New-York și San-Francisco.

Furtŭ și omorŭ. Cetimŭ în »Posta« din Galațĭ: Sâmbătă 13 Octomvre, unŭ bĕtrênŭ numitŭ Ionŭ Stoianŭ, șeḑĕtorŭ într'o casă veche și aprópe ruinată din maidanulŭ din fața gărei de pasagerĭ, întorcêndu-se de afară din orașŭ, unde fusese dusŭ la lucru, găsesce pe bĕtrêna sa soțiă Ileana întinsă mórtă în mijloculŭ casei, aprópe în putreḑire și mâncată în multe părțĭ de cânii ogrăḑei, ce se aflau închișĭ și ei în casă. Moșnégulŭ Stoianŭ a declaratŭ poliției și parchetului că i-s'au furatŭ și 50 de galbenĭ, ce-i avea victima, precum și mai multe păserĭ domestice, cu crescerea cărora se îndeletnicea mórta. Autorulŭ séu autorii crimei nu suntŭ cunoscuțĭ. Se bănuește totușĭ a fi însușĭ soțulŭ victimei Ioanŭ Stoianŭ, pentru care e arestatŭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureșianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.**

---

pentru unŭ cercŭ fórte mare, elŭ nu întrebuințéză lumina căldura și mișcarea pentru folosulŭ sĕu și viéța încă nu domnesce pe suprafața lui. Dar noi și póte multe milióne de alte ființe, depindŭ în modulŭ celŭ mai intimŭ de procesele cele grozave care, isvorândŭ din lăuntrulŭ lui cu o forță mare, umplu suprafața sórelui cu limbĭ de pară de focŭ într'o întindere de mai multe mii de mile. Voința sórelui se face petutindenea în imperiulŭ sĕu luminosŭ. Voința lui! Dar are și celŭ fără de viéță voință? Legea naturală este voința materiei mórte, care creéză tóté cu o putere primordială și acéstă voință năzuesce după ordinea, frumsețа și simetria formei, după mĕsurare dréptă a influinței forței fie-cărui individŭ după capacitatea și după forța sa. **Stă lucrulŭ altmintrelea cu voința în natura cea viă, cu voința omului? Și în lumea spirituală este voința numai eflucsulŭ unorŭ legĭ determinate**, care încă nu suntŭ enunțate, dar care **cu atâta siguranță esista**, ca legile lui Kepler, care guvernéză lumea mórtă.

Și cumcă aceste legĭ ale voinții consciente năzuescŭ după aceste scopurĭ, ca și materia mórtă mĭșcată după ordine și după frumsețe, pentru ca sĕ înțelegemŭ acésta n'avemŭ lipsă sĕ studiemŭ mai ântêiu teoreticesce etica.

Așa dar putemŭ vorbi despre o voință a sórelui, și acéstă voință este voința unui domnitorŭ puternicŭ. Cum voința unui omŭ se combinéză din mii de cugetărĭ scânteiătóre și capĕtă trupŭ și putere, acésta vomŭ puté-o urmări numai în casurile cele mai rarĭ regresând și analisândŭ, totŭ asemenea este de greu, de a aflá cu siguranță legătura normală a tuturorŭ limbilorŭ scânteiătóre de pară de focŭ pănă la acțiunea lorŭ generală pecând numai încape nicĭ cea mai mică îndoială, că noi și tótă natura, care ne împresóră stămŭ sub influința sórelui și nu ne putemŭ substrage de sub aceea nicĭ într'unŭ chipŭ.

Sórele are multŭ de a face cu guvernarea. In interiorulŭ sórelui ferbe și clocotesce și multe elemente repugnante sunt de combătutŭ, care se arnncă în susŭ și în josŭ cu flăcărĭ grozave roșii și se revoltéză în contra ordinei domnitóre, Dér din drocesele acestea puternice nu vede ochiulŭ celui nechematŭ nimica. Pentru dênsulŭ sórele este maiestatea aceea ne atacabilă, nemaculată, gloriósă, la care ochiulŭ muritorului nu se póte uitá, ca și în fața unui Deu. Dér când se apropiă domnitorulŭ de orisontŭ obositŭ de domnia cea lungă, ca și când ar voi sĕ se scobóre de pe tronulŭ din înalțimea cea albastră și sĕ amestecă în umblarea cea viă de pe pămêntu celŭ viu și verde, mai pe urmă când 'șĭ depune coróna sa de raze și se odihnesce în lumină lină pe orizontulŭ înfocatŭ ca o parte a pămêntului, ca o bucată din noi, atuncĭ descopere de multe orĭ ochiulŭ celŭ uimitŭ alŭ omului pe fața lui cea frumósă ceva ca lacrămĭ, péte rotunde întunecate, care vorbescŭ despre chinulŭ, pe care éră din nou ilŭ ațîță în inima lui repugnanța atâtorŭ elemente luptătóre Cu ocheanulŭ se vĕdŭ petele toldéuna. Acestea suntŭ locurĭ, unde furtunĭ grandióse în atmosfera solară au ruptŭ acoperemêntulŭ norilorŭ; care sĕ pare a se compune dintr'o mulțime nenumĕrată de norișorĭ grămădițĭ unulŭ lîngă altulŭ ca o turmă de mielușei. Suprafața sórelui, adecă pătura aceea mai înaltă a atmosferii sale, pe care singură o putemŭ zărì, pe când totŭ ce sĕ află sub dînsa este acoperită de acéstă pătură radiósă, așa dar acestŭ vĕlŭ norosŭ superiorŭ este sĕmĕnatŭ de mii de porĭ micĭ, prin care trecŭ acei norișorĭ crețĭ îndesațĭ, dar aceste amĕnunte delicate se potŭ observa bine în ocheanŭ numai în momente de totŭ favorabile. Atuncĭ se arată ochilorŭ încântațĭ fórte multe particularitățĭ, porĭ, mai marĭ și mai micĭ, pete mai marĭ luminóse, care suntŭ aședate ca norĭ lungĭ preste formațiunea generală a norilorŭ și se însemnéză ca „facle solare«; în fine complicațiunile acelea de lumină și de umbră, care se numescŭ pete solare și care prin vorbe nu se potŭ descrie destulŭ de bine, și tóte acestea se află într'o continuă formațiune și disoluțiune; icóna sórelui nu este nicĭ două momente totŭ aceea și nicăirĭ nu s'au putuțŭ stabilí în sóre ceva constantŭ, permanentŭ. Tóte clocotescŭ, sĕ înfuriază și se învitoréză unele peste altele. S'au vĕḑutŭ cum acele limbĭ de focŭ, care se ridică adeseorĭ peste marginea sórelui, numite »protuberante« (ridicăturĭ) de sóre au fostŭ aruncate cu o iuțélă de 36 mile geografice, într'o secundă pănă la o înălțime care întrece diametru pămêntului nostru de douĕḑecĭ și șépte de orĭ.

(va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena

din 29 Octomvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	123.20	Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Rentă de aurŭ 4% . . .	93.50	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Rentă de hârtiă 5% . .	88.90	Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	143.—	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	115.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	97.50	Renta de hârtiă austriacă	81.05
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.50	Renta de arg. austr. . .	82.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	104.75	Renta de aurŭ austr. . .	103.45
Bonurĭ rurale ungare . .	101.—	Losurile din 1860 . . .	134.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.75	Acţiunile băncei austro-ungare	861.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.—	Act. băncei de creditŭ ung.	286.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.75	Act. băncei de creditŭ austr.	286.10
Bonurĭ rurale transilvane	99.90	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.80
		Napoleon-d'orĭ	9.72½
		Mărcĭ 100 împ. germ. . .	59.65
		Londra 10 Livres sterlinge	122.35

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 17 Octomvre st. v. 1884.

	Cump.	vĕnd.
Renta română (5%). . . .		»
Renta rom. amort. (5%) . .		»
» convert. (6%) . .	»	»
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	»	»
Credit fonc. rural (7%) . .	»	»
» „ „ (5%) . .	„	„
» » urban (7%) . .	»	»
» » » (6%) . .	»	»
» » » (5%) . .	»	»
Banca naţională a României		1406
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .		368½
« » » Naţională . .		238½
Aurŭ	7%	
Bancnote austriace contra aurŭ	2.07	2.08

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 30 Octomvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.06	Vĕnd.	9.07
Argint românesc	»	9.—	»	9.05
Napoleon-d'orĭ	»	9.67	»	9.70
Lire turcescĭ	»	10.92	»	10.98
Imperialĭ	»	9.90	»	9.92
Galbenĭ	»	5.67	»	5.70
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	122. 5	»	123.—
Discontulŭ » . . .		7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonaţĭ ai noştri, cari au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile a. c., sunt rugaţĭ a ne trimite diferenţa preţului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a căleĭ ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
Braşovŭ (	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clusiu (	10.08	5.59	9.18	
Clusiu (	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10 16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rĕv	12.51	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.21	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
Oradia-mare (	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
Oradea mare (	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mező-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Clusiu (	8.57	5.40	7.08	
Clusiu (	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
Braşovŭ (	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
Aradŭ (	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
Aradŭ (	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştia	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) **Petroşenĭ**

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia Alexi Braşovŭ.